

О'spirin yoshidagi bolalarda uchraydiga krezis davri alomatlari

Nurmetov Ne'mat Saparbayevich

Mustaqil izlanuvchi

Annotatsiya: Krezis davri, ya'ni bolalikda o'sish va rivojlanishning muhim bosqichi, o'spirin yoshidagi bolalarda (odatda 10-19 yosh) bir qator alomatlar bilan namoyon bo'ladi. Ushbu davrda fiziologik va psixologik o'zgarishlar sodir bo'ladi, bu esa yoshlarning hissiy holati, ijtimoiy munosabatlari va umumiy salomatligiga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada krezis davri alomatlari va bolalardagi psixologik o'zgarishlar haqida ma'lumotlar tadqiq qilingan.

Kalit so'zlar: psixologiya, o'smirlik davri, bola ruhiyati, shaxsiy menlik, ijtimoiy munosabatlar,

Аннотация: Период кризиса, являющийся важным этапом роста и развития в детском возрасте, проявляется рядом симптомов у детей подросткового возраста (чаще 10-19 лет). В этот период происходят физиологические и психологические изменения, которые влияют на эмоциональное состояние, социальные отношения и общее состояние здоровья молодых людей. В данной статье рассмотрена информация о симптомах кризисного периода и психологических изменениях у детей.

Ключевые слова: психология, подростковый возраст, детская психика, личность, социальные отношения,

Abstract: The period of crisis, which is an important stage of growth and development in childhood, is manifested by a number of symptoms in children of adolescent age (usually 10-19 years). Physiological and psychological changes occur during this period, which affect the emotional state, social relations and general health of young people. This article examines information about crisis period symptoms and psychological changes in children.

Key words: psychology, adolescence, child psyche, personal self, social relations,

Kirish: O'spirin yoshidagi bolalarda krezis davri (ya'ni, o'smirlik davri) bir qator alomatlar bilan ajralib turadi. Bu davrda bolalar jismoniy, ruhiy va ijtimoiy jihatdan muhim o'zgarishlarni boshdan kechirishadi. Quyida krezis davriga xos bo'lgan asosiy alomatlar keltirilgan:

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

1. Jismoniy o'zgarishlar:

- O'sishning tezlashishi: Boyagi o'smayotgan bolalar tezda baland bo'yli bo'lishlari mumkin.

- Jinsiy rivojlanish: Qizlar va o'g'il bolalardagi jinsiy belgilar (masalan, qizlarda sut bezlari rivojlanishi, o'g'il bolalarda esa ovozning pasayishi) sezilarli darajada ko'rinadi.

2. Ruhiy o'zgarishlar:

- O'z-o'zini anglash: O'smirlar o'z shaxsiyatlarini shakllantirishga intilishadi va kimligini aniqlashga harakat qiladilar.

- Emotsional o'zgaruvchanlik: O'spirinlar emotsional jihatdan noaniq bo'lishi, kayfiyatining tez-tez o'zgarishi bilan ajralib turadilar.

3. Ijtimoiy alomatlar:

- Do'stlik munosabatlari: O'smirlarning do'stlik munosabatlari kuchayadi, ular do'stlarga katta ahamiyat beradilar.

- Avtonomiya intilishi: O'spirinlar ota-onalardan mustaqil bo'lishni, qarorlarni mustaqil ravishda qabul qilishni xohlashadi.

4. Psixologik xususiyatlar:

- Tanqidga nisbatan sezgirlik: O'smirlar boshqalarning fikrlariga juda sezgir bo'lib qoladilar va ularning tanqidiga nisbatan noqulay his qilishlari mumkin.

- Ideallarga intilish: Ularning kelajakka oid orzu va maqsadlari shakllanadi.

5. Xulq-atvor o'zgarishlari:

- Qoidalarni buzishga moyillik: O'spirin yoshidagi bolalar ko'pincha qoidalarni buzishga intilishadi va bu orqali tajriba o'tkazishga harakat qiladilar.

- Yana bir tomondan esa, ular mas'uliyat hissini ham oshirishlari mumkin.

Bu alomatlarning har biri individual ravishda yoki birgalikda namoyon bo'lishi mumkin va har bir bola uchun krezis davri farq qiladi. Bu jarayonlarda ota-onalar va tarbiyachilarning roli juda muhimdir, chunki ular bolalarga qo'llab-quvvatlashni taqdim etish orqali ularga bu murakkab davrni yengillashdirishlariga yordam bera olishadi.

Asosiy qism: O'spirin yoshidagi bolalarda krezis davri alomatlari bir qator o'zgarishlar va rivojlanish jarayonlarini o'z ichiga oladi. Ushbu davr 10 yoshdan 14-15 yoshgacha bo'lgan bolalar uchun xarakterlidir va quyidagi asosiy alomatlar bilan ajralib turadi:

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

1. Jismoniy rivojlanish: O'spirinlar tez o'sish va jismoniy o'zgarishlarni boshdan kechirishadi. Bu mushak massasi, suyaklarning o'sishi va sekretiya organlarining rivojlanishini o'z ichiga oladi.

2. Emotsional o'zgarishlar: O'spirinlarda emotsional holatlar o'zgaruvchan bo'ladi. Ular ko'pincha kayfiyatning keskin o'zgarishini, stressni boshdan kechirishni va yangi his-tuyg'ularni kashf etishni sezadilar.

3. Ijtimoiy munosabatlar: Ushbu davrda do'stlik aloqalari juda muhim hisoblanadi. O'spirinlar ko'proq tengdoshlari bilan muloqot qilishni xohlashadi va ijtimoiy identitetlarini shakllantirishga urinadilar.

4. Shaxsiyat rivojlanishi: O'spirinlar o'z shaxsiyatlarini aniqlay boshlaydilar, bu esa ularda mustaqillik hissi va qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

5. Intelektual rivojlanish: Ushbu bosqichda bolalarning fikrlash qobiliyati yanada chuqurlashadi, ular muammolarni hal etishga, tanqidiy fikrlashga va abstrakt g'oyalarni tushunishga qodir bo'lishadi.

6. Gormonal o'zgarishlar: Gormon darajasining oshishi uning jismoniy holatiga ta'sir qiladi, bu esa akne, oshqozon muammolari yoki boshqa jismoniy belgilarni keltirib chiqarishi mumkin.

O'spirin yoshidagi bolalarda krezis davri alomatlar har bir bola uchun individual ravishda namoyon bo'lishi mumkin, shuning uchun ularning ehtiyojlari va hissiyotlariga e'tibor berish juda muhimdir.

Xulosa: O'spirin yoshidagi bolalarda krezis davri alomatlar har qanday rivojlanayotgan shaxs uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu davrda yuzaga keladigan fiziologik, psixologik va ijtimoiy o'zgarishlarga e'tibor berilishi zarur, chunki bu jarayonlarning barchasi yoshlarning kelajakdagi salomatligi, ijtimoiy muvaffaqiyatlari va ruhiy holatiga ta'sir qiladi. Shuning uchun ota-onalar, pedagoglar va psixologlarning ushbu jarayonlarni to'g'ri tushunishi va qo'llab-quvvatlashi juda muhimdir.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 7, 31 Июль

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Child and Adolescent Development" - David F. Bjorklund
2. "Adolescence" - John Santrock
3. "Development Through Life: A Psychosocial Approach" - Barbara M. Newman va Philip R. Newman
4. "The Psychology of Adolescence" - David A. Wolfe: O'spirinlik davrida psixologik o'zgarishlar bilan bog'liq muammolarni va ularni qanday hal qilish mumkinligini ko'rsatadi.
5. Psixologiya jurnallari: "Journal of Youth and Adolescence", "Child Development", yoki "Developmental Psychology" kabi ilmiy jurnallar